

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Uygulama Okullarında Karşılaşılan Sorunların Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma

Özden DEMİR, Özgül ÇAMLI

*Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü,
oooozden@gmail.com*

Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel yöntemle göre desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini Kafkas Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliğinde okuyan öğrenciler oluştururken çalışma grubunu 2009-2010 öğretim yılında Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği 4. sınıfta okuyan gönüllü olarak seçilen 16 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunda, gönüllü olarak seçilen 16 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Nitel verilerin analizi aşamasında içerik analizi ve tümevarımcı analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada, Sınıf Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları Okul Öncesi Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarına göre uygulama okulundaki idareci, öğrenci ve uygulama öğretmeninden daha fazla olumsuz yaklaşımlarla karşılaşmışlardır. Benzer şekilde öğretmenlik uygulaması sürecinde daha fazla güçlüklerle karşılaşmışlardır. Ayrıca kız öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre uygulama okullarındaki idareci, öğrenci ve uygulama öğretmeninden daha fazla olumsuz yaklaşımlarla karşılaşmışlardır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik uygulaması, Öğretmen eğitimi, Uygulama okulu, Okul öncesi eğitim.

Schools Teaching Practice Lesson Practice Problems Encountered the Investigation of Class and Opinions of Pre-School Students: A Qualitative Study

ABSTRACT

The main objective of this research, Kafkas University Faculty of Education and Early Childhood Teacher Grade 4 grade students to determine their views on problems faced by schools in teaching practice course, practice. Qualitative research was designed according to the method. Universities of the Kafkas population of study in Early Childhood Teacher Education Faculty and students in the class creating a working group in 2009-2010 academic year Class of Kafkas University Faculty of Education and Early Childhood Education 4 primary school students, 16 students are selected on a voluntary basis. In the study group, 16 students selected as a volunteer in carrying out interviews. Stage of content analysis and inductive analysis of qualitative data analysis techniques were utilized. In the study, preschool teacher candidates studying in classroom teaching practice according to teacher candidates studying in school teaching administrators, students and practice teachers faced more negative approach. Similarly, the more difficulties faced in the process of teaching practice. In addition, male teacher female student teacher candidates, school administrators according to the application, students and practice teachers faced more negative approach.

Key Words: Teaching practice, Teacher training, Practice school, Early childhood education.

GİRİŞ

Nitelikli insan yetiştirmek içinde nitelikli eğitim ve öğretim kurumları gerekir. Eğitimin niteliğini belirleyen en önemli faktörlerden biride öğretmendir. Okullarda görev yapacak öğretmenlerden beklenen davranışın, hizmet öncesinde öğretmen adaylarına kazandırılması için öğretmen eğitimi programlarında amaçlara ve öngörülen nitelik düzeyine dönük program standartlarının belirlenmesi önemlidir. Çünkü öğretmen eğitiminde program standartları, öğretmen adaylarının öğretmenlik görevleri sırasında karşılaşabilecekleri her durumda bilinçli ve gerektiği gibi davranma, okullarda farklı bireysel özelliklere ve özgeçmişe sahip öğrencilerle çalışma ve sınıf içinde daha etkin olma gibi öğretmen yeterliklerini kapsar (Basinger, 2000: 13; Akt. Adıgüzel, 2008: 54). Böyle bir süreçte öğretmenin sahip olacağı uygulamaya yönelik becerileri ve bu yeterlilikleri daha etkin bir şekilde kendilerinde oluşturmalarında olumlu bir

katkı sağlayacaktır. Eğitimin gelişmesi ve bireyin niteliği büyük ölçüde öğretmenin niteliğini yansıtmaktadır. Öğrencilerin nitelikleri öğretmen nitelikleriyle özdeştir. Öğretmenin niteliği eğitim sistemlerinin işleyişi ve başarıya ulaşmasında oldukça önemli rol oynamaktadır (Köseoğlu, 1994: 2; Akt. Aydın, Şahin ve Topal, 2008: 122). Öğretmenin sahip olması gereken profesyonel niteliklerinin başında; öğreneni tanımak, güvene dayalı ilişkiler kurabilmek, öğrencilerin kendilerini planlama, organizasyon, düzenleme ve değerlendirme becerilerini keşfetmelerine ve bunları kullanmalarına yardımcı olmak gelmektedir. Düşünmek, yaratıcılık, problem çözmek, sentezlemeye gitmek, alternatifler üretmek ve olaylara eleştirel yaklaşmak için elverişli temalar içeren ilköğretim programının öğretiminde yeni yaklaşımların kullanılmasına ihtiyaç vardır.

Gök ve Sılay (2004: 4)'a göre "Öğretmen eğitimi programlarında öğretmen adaylarına gerekli mesleki formasyonun kazandıran öğretmenlik meslek bilgisi; kuramsal dersler ve uygulamalardan oluşmaktadır. Öğrenciler, program süresinde kuramsal derslerde edindikleri bilgileri uygulamalar yoluyla davranışa dönüştürmektedirler. Öğretmenlik uygulaması dersleri öğretmen adaylarının sınıflarında kullanacakları süreç ve becerilerde onlara katkı sağlayacaktır. Nitekim Aklan ve Hacıoğlu (1995)'da öğretmenlik uygulamaları öğretmen yetiştirme programlarının bütünlük kazanması açısından da çok önemli olduğunu çünkü öğretmenlik uygulamalarının öğretmen adayının; meslekle ilgili kararlarına temel oluşturmasını, mesleğe hazırlıklı olmasını, meslekle ilgili amaçlar geliştirmesini, meleğiyle ilgili yöntem ve teknikleri uygulamasını sağladığını vurgulamaktadır. (Akt. Gök ve Sılay, 2004: 5). Dursun ve Kuzu (2008: 162)'ya göre ise "Öğretmenlik Uygulaması dersinde yaşanan sorunlar, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin eksik veya yanlış bilgiler edinmelerine, hatta öğretmenlik mesleğine ilişkin olumsuz tutum geliştirmelerinde neden olabilir."

Hizmet öncesi eğitim programları öğretmen adaylarının meslekleri için gerekli bilgi, beceri ve tutum kazanmalarını amaçlamaktadır. Hizmet öncesi eğitimde üç boyut bulunmaktadır. Birinci boyut; genel kültür ile ilgili yetenekleri geliştirmeyi amaçlayan genel eğitim boyutudur. Genel kültür dersleri öğrencileri iyi bir vatandaş olarak yetiştirmenin yanında mesleğe daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. İkincisi; öğretimin yapılacağı alanın içeriği ile ilgili bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandıran alan kültürüdür. Üçüncüsü ise; eğitim bilimlerinin kuramsal ve uygulamalı yönü ile ilgili öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği davranışları kazandıran ve kime, niçin, nerede ve nasıl öğretilecek sorularının cevaplarını bilimsel şekilde veren meslek boyutudur. Hizmet öncesi eğitimde meslek

bilgisi dersleri kapsamında öğretmenlik uygulamalarının çok önemli bir yeri vardır; çünkü kuramsal bilgiler öğretmen adayları için ancak uygulama etkinlikleri sırasında anlamlı bir hale gelmektedir (Küçükahmet, 1976; Akt. Severcan, 2007: 28).

Öğretmenlik uygulaması dersi ile öğretmen adayları gelecekte yapacakları mesleğin sorumluluğunun farkına varırlar. Öğretmenlerin kendilerinden beklenen niteliklere sahip olarak yetişmeleri, eğitim fakültelerinde aldıkları teorik ve uygulamalı dersler ile sağlanmaktadır. Uygulama dersleri içerisinde belkide en önemlisi, öğretmen adaylarına kendilerini deneme fırsatı veren “Öğretmenlik Uygulaması” dersidir. Fakülte Okul İşbirliği (1998)’ne göre “Öğretmenlik Uygulaması dersi, YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi çerçevesinde; öğretmen adaylarının kazanmış olduğu bilgi ve becerilerini bir okul ortamında deneyip geliştirebilmesi ve mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi için planlanan bir derstir” (Akt. Dursun ve Kuzu, 2008: 161). Bu ders aracılığıyla öğretmen adaylarının öğretme-öğrenme sürecine ilişkin fikir edinmeleri sağlanır.

Genel olarak “Öğretmenlik Uygulaması” dersiyle öğretmen adaylarından; uygulama okulunda değişik sınıflarda öğretmenlik mesleğinin yeterliliklerini geliştirebilmeleri ve kendi alanlarının ders programlarını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme değerlendirme yapabilmeleri beklenilmektedir.

Öğretmenlik uygulaması sırasında kazanmış oldukları deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşarak kendilerini bu yönde geliştirebilme yeteneklerini kazanmaları beklenmektedir (Fakülte Okul İşbirliği, 1998; Akt. Dursun ve Kuzu, 2008).

Yurtdışında yapılan çalışmalar uygulama okullarında yapılan öğretmenlik uygulamalarının öğretmen eğitimi ve gelişimi üzerinde olumlu katkısını ortaya koymaktadır (Glatter, Castle, Cooper, Evans ve Woods, 2005; Gilroy, 1992; Pitfielda ve Morrison, 2009). Ülkemizde ise eğitim fakültelerinde başlatılan bu yeni yapılanmanın ardından Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin değerlendirilmesine yönelik birçok çalışma yapılmıştır (Baştürk, 2007; Boz ve Boz, 2006; Bulut ve Demircioğlu, 2000; Çetintaş ve Genç, 2005; Genç, Sarıçam ve Bakır, 2001; Güzel ve Cerit, 2006; Güzel ve Oral, 2006; Köroğlu, Başer ve Güneş, 2000). Fakat öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili görüş ve değerlendirmelerini ortaya koyan çok az sayıda çalışma yapılmıştır (Bulut ve Demircioğlu, 2000; Boz ve Boz, 2006; Baştürk, 2007; Eraslan, 2009).

Gökçe ve Demirkan (2005), öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşlerini aldıkları çalışmalarında; öğretmenlik uygulaması etkinliklerinin farklı düzeylerdeki sınıflarda ve farklı okullarda yapılması gerektiği, öğretmen adaylarının öğretim faaliyetleri dışında okulun yönetimi ile ilgili bilgi ve becerileri kazanmaları gerektiği ve her sınıfa en fazla bir veya iki öğretmen adayının verilmesi gerektiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Benzer bir çalışma da Severcan (2007), okul öncesi öğretmen adayların uygulama yaptıkları okul öncesi kurumlarda karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları eğitim kurumlarında; okul yöneticileri, sınıf öğretmenleri uygulama süreci ile ilgili sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Bacioğlu (2007), sınıf öğretmenlerinin, öğretmenlik becerileri ve öğretmenlik uygulamalarında rehberlik etme yönünden yeterli olmamalarının, öğretmenlik uygulamalarında yaşanan birçok sorunun kaynağını oluşturduğunu, öğretmen adaylarının fakültede edindikleri bilgi ve beceriler ile uygulama okullarında kendilerinden beklenen davranışların farklılık göstermesinin, kendilerine güven duymaları engelleyebilecek bir sorun olarak çıktığını, ortaya koymuştur. Ünal ve Özcan (2000), eğitim fakültesi son sınıfa giden 236 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada; aday öğretmenlerin %47'si öğretmenlik uygulamaları yaptıktan sonra öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinde değişiklik olduğunu, %35,2'sinde çok az değişiklik olduğu ve %17,8'inde hiçbir değişiklik olmadığını bulmuşlardır. Araştırmada aday öğretmenler ile uygulama öğretmenleri arasında bir dostluk ve dayanışmanın sağlandığı, aday öğretmenlerin sınıf tarafından benimsenmesinde uygulama öğretmenlerinin önemli katkıları olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama okullarında geçen kısmının temel amacı; öğretmen adaylarının okulun yapısı ve işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olmaları, sahip oldukları teorik bilgileri uygun etkinlikler hazırlayıp uygulamaları, öğrencilere bireysel veya küçük gruplar halinde uygulamalar yaptırmaları, meslekleri hakkında görüş sahibi olmaları ve kısa süreli öğretmenlik deneyimi kazanmalarıdır. Öğretmen adaylarının uygulama okullarında geçirdikleri süre boyunca yaşadıkları sorunlar meslekleri hakkında olumsuz düşünceler edinmelerine neden olabilmektedir. Bu yüzden araştırmada, Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri incelenmeye çalışılmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1-Cinsiyet açısından Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin uygulama okullarında yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri nelerdir?

2-Bölümler açısından Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin uygulama okullarında yaşadıkları sorunlar hakkındaki görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum araştırması şeklinde desenlenmiştir. Nitel sözcüğü belli ortak özelliklerin paylaşılması ile ortaya çıkan yaklaşımları vurgulamaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009: 249). İlişkilerin, etkinliklerin, durumların ya da materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmalara nitel araştırmalar denir (Büyüköztürk ve ark., 2009: 282). Nitel araştırma desenlerinden izlenen yol tümevarımsaldır. Durum çalışmaları, bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır (McMillan, 2000; Akt. Büyüköztürk ve ark., 2009: 267). Durum analizi, özel bir olayın farklı bakış açıları kullanarak incelenmesidir (McMillan, 2000; Akt. Büyüköztürk ve ark., 2009: 268).

Çalışma Grubu

Çalışma gurubunu, 2009-2010 öğretim yılında Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği bölümlerinde okuyan 4. sınıftaki 16 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu 16 öğretmen adayı basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme, her bir örnekleme seçimine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birim yerine konularak ya da konulmadan seçilen birimlerin örnekleme alındığı yöntemidir. Bu yöntemde tüm bireylerin seçilme olasılığı aynıdır. Çalışma gurubunu oluşturan toplam 16 öğretmen adayının anabilim dallarına ve cinsiyetlerine göre dağılımları; Sınıf öğretmenliği, 5 kız ve 3 erkek toplam 8, Okul Öncesi Öğretmenliği, 6 kız ve 2 erkek toplam 8 olmak üzere toplamda 16 şeklindedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama amacıyla standartlaştırılmış açık uçlu görüşme sorularından yararlanılmıştır. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme sorularının, tam olarak sırası ve tarzı önceden belirlenir, görüşme yapılan

tüm kişilere aynı temel sorular aynı sıra ile sorulur, sorular tam anlamıyla açık uçlu bir formatta ifade edilir (Fraenkel ve Wallen, 2006: 457; Akt. Büyüköztürk ve ark., 2009: 161). Görüşme soruları öncelikle araştırmacılar tarafından taslak sorular şeklinde oluşturulmuş ve iki uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşmeleri dikkate alınarak gerekli değişiklikler yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak oluşturulmuş yapılandırılmış görüşme formu; kişisel bilgilerde iki ve alanla ilgili dört olmak üzere toplamda altı sorudan oluşmuştur. Görüşmelerin yapılacağı yer ve zamanların belirlenmesinde katılımcıların istek ve beklentileri ön planda tutulmuş görüşmeler öncesinde, katılımcıların araştırma hakkında fikir edinmeleri sağlanmıştır. Yapılan görüşmeler yaklaşık 15'er dakika sürmüştür.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Nitel verilerin analizi aşamasında içerik analizinden ve tümevarımcı analiz tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu çerçevede, içerik analizi yoluyla verileri tanımlamaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışılır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. “Tümevarımcı analiz; kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaktır”. “Ortaya çıkan kodlar (kavramlar) ve bu kodlar arasındaki ilişkiler (temalar), verilerin altında yatan olguyu ya da kuramı açıklamada kullanılan temel taşlar olarak görev yapmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227). Katılımcıların kimliklerini belirtmemek amacıyla isimleri farklı isimlerle kodlanmış, gerçek isimleri gizli tutulmuştur. Yapılan içerik analizi sonucunda kodlar ve temalar öğrencilerin verdiği yanıtlardan çıkarılmıştır. Bu çalışmada, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla iki önemli süreç gerçekleştirildi: (a) Veri analiz süreci (kavramsal kategoriye nasıl ulaşıldığı) detaylı bir şekilde açıklandı. (b) Araştırmada elde edilen kategorilere her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnekler seçilerek bu örneklerle bulgular kısmında yer verildi. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için ise, çalışmada ulaşılan kavramsal kategori altında verilen kodların söz konusu kavramsal kategorileri temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla iki araştırmacının kodları ve kodlara ilişkin kategorileri karşılaştırıldı. İki araştırmacının görüşlerinin karşılaştırılması sonucu elde edilen kodlayıcılar arası güvenilirlik 0,79 (Güvenirlilik=görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı) olarak hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). İki araştırmacı arasında görüş ayrılıklarının olduğu kodlar üzerine tartışılarak bahsi geçen kodlar uygun kategoriler altına yerleştirilmiştir. İki araştırmacı

arasında görüş birliği sağlanması amacıyla öğretmen adaylarının ifadelerini oluşturmalarındaki gerekçeler dikkate alınmıştır. Ayrıca her bir kodun frekansları ve yüzdeleri de SPSS 15 programı kullanılarak tablolar halinde sunulmuştur. Bu doğrultu da iki tema alanı (güçlükler ve yaklaşımlar) bulunmuştur. Yaklaşımlar tema alanında 16 kod, güçlükler tema alanında ise 21 kod çıkarılmıştır. Toplamda 37 kod çıkarılmıştır. Bu doğrultuda bulgular yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmada Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar belirlenmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda; bulgular yaklaşımlar ve güçlükler temaları adı altında toplanmıştır. Yaklaşımlar teması altında 16 kod, güçlükler teması altında ise 21 kod olmak üzere toplamda 37 kod çıkarılmıştır.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Durumlar

Tablo 1’de öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre uygulama okullarında karşılaştıkları durumlar yer almaktadır.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Durumlara Yönelik Frekans Dağılımı

Sorunlar	olumlu		kararsız		olumsuz	
	f		f		f	
	kız	erkek	kız	erkek	kız	erkek
İdareci	4	3	1	2	5	1
Öğretmen	6	2	5	2	0	1
Öğrenci	6	2	4	3	0	1
Genel Güçlükler	9	5	0	0	2	0
TOPLAM	25	12	10	7	7	3

Tablo 1’e göre; idarecinin olumlu etkisini, kız öğrencilerden Ö5 “Çok tatlı, baskıcı değil, otorite sahibi ama bu bize karşı değil öğretmenlerine ve öğrencilerine karşı ve bizi öğretmen olarak görüyor. Bize karşı olumlu ve ilgili...” sözleriyle ifade ederken, olumsuz etkisini, bir başka kız öğrenci Ö15 ise “Okul idarecisi her şeyi müfettişler için yapıyor.

Geri kalan şeylerde ilgisiz, eğitime katkısı yok. Bize karşıda ilgisiz, yardımcı olmuyor....” şeklinde ifade etmiştir. Kararsız kalan bir erkek Ö16 ise “Öğretmenler odasına girmemize izin vermiyor. Dediği dedik biri, sorun olduğunda yardımcı oluyor ama aynı zamanda ilgisiz....” sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 1’e baktığımızda; öğretmenin olumlu etkisini kız Ö2 “Uygulama öğretmenimiz bize karşı sıcak ve ilgili. Etkinlik bulmaya çalıştığımızda ve uygulama aşamasında bize yardımcı oluyor ve yol gösteriyor.” sözleriyle ifade ederken, olumsuz etkisini erkek Ö3 “Bize mesafeli davranıyor. İlgili değil, her şeyi bize bırakıyor.” şeklinde ifade etmiştir. Kararsız kalan bir kız Ö8 ise “Ben staja gittiğimde her şeyi üzerime yıkmaya çalışıyor ama elinden geldiğince de yardımcı olmaya çalışıyor. Etkinlik yaptırırken eksik kalan yönlerimi tamamlamaya çalışıyor.” sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 1’e göre; öğrencilerin olumlu etkilerini, kız Ö6 “Beni tam bir öğretmen olarak görüyorlar. Sayıyorlar ve seviyorlar.” sözleriyle ifade ederken, olumsuz etkilerini kız Ö14 “Öğrenciler stajyer olduğumuzun farkındalar ve gevşekler, bir şey yapmalarını istediğimizde yapmıyorlar. “Siz bizim öğretmenimiz değilsiniz, defolun gidin.” diyorlar.” şeklinde ifade etmiştir. Kararsız kalan erkek Ö4 ise “Genel olarak iyi ama bazı öğrenciler bana karşı ilgisiz. Bizi tam bir öğretmen olarak görmüyorlar.” sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde; genel güçlüklerle karşılaşan erkek bir öğrenci, “Bize ders anlatmamız için yeterli oranda fırsat verilmiyor. Öğretmenler bize bu konuda güvenmedikleri için tecrübe kazanamıyoruz. Yeterli ders anlatamadığım için rapor yazmada zorlanıyorum.” Ö9 sözleriyle ifade ederken, olumsuz durumu kız bir öğrenci “Herhangi bir güçlükle karşılaşmıyorum” Ö7 sözleriyle ifade etmiştir. Bu boyutta kararsız kalan öğrenci bulunmamaktadır.

Tablo 2’de öğretmen adaylarının bölümlerine göre uygulama okullarında karşılaştıkları durumlar yer almaktadır.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Durumlara Yönelik Frekans Dağılımı

Sorunlar	olumlu		kararsız		olumsuz	
	f		f		f	
	s	o	s	o	s	o
İdareci	3	4	2	1	3	3
Öğretmen	4	4	4	3	0	1
Öğrenci	2	6	5	2	1	0
Genel Güçlükler	8	6	0	0	0	2
TOPLAM	17	20	11	6	4	6

s:sınıf öğretmenliği o:okul öncesi öğretmenliği

Tablo 2 incelendiğinde; idarecinin olumlu etkisini okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö3 “İlgili. Elinden geldiğince yardımcı oluyor.” sözleriyle ifade ederken, olumsuz etkisini okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö2 “Okul idarecisi ilgisiz. Bizi görünce görmemezlikten geliyor.” şeklinde ifade ederken, kararsız kalan sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö16 ise “Öğretmenler odasına girmemize izin vermiyor. Dediği dedik biri, sorun olduğunda yardımcı oluyor ama aynı zamanda ilgisiz...” sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 2’ye göre; öğretmenin olumlu etkisini, okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö4 “İyi” sözleriyle ifade ederken, olumsuz etkisini okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö3 “Bize mesafeli davranıyor. Fazla ilgili değil. Her şeyi bize bırakıyor.” şeklinde ifade ederken, kararsız kalan sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö9 ise “Ne iyi ne de kötü. Stajyerle fazla ilgilenmiyor. Ders anlatma konusunda stajyerlere fazla güvenmiyor.” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 2’ye bakıldığında; öğrencilerin olumlu etkisini okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö5 “Bizi de öğretmenleri gibi otorite olarak görüyorlar.” sözleriyle ifade ederken, olumsuz etkisini sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö14 “Öğrenciler stajyer olduğumuzun farkındalar ve gevşekler, bir şey yapmalarını istediğimizde yapmıyorlar. “Siz bizim öğretmenimiz değilsiniz, defolun gidin.” diyorlar.” şeklinde ifade ederken, kararsız kalan sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö12 ise “Bizi seviyorlar. Ama bizi ciddiye almıyorlar. Bizi dinlemiyorlar...” sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde; genel güçlüklerle karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö16 “Fakülte-Okul-Milli Eğitim Müdürlüğü arasında kopukluk var. Öğretmenlerin bizden haberleri yok. Ne yapacaksınız

diye sorabiliyorlar. Okulda yoklama yönünden disiplinsizlik var. Gidip gelmemizle ilgilenilmiyor.” şeklinde ifade ederken, olumsuz durumu okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö7 “Herhangi bir güçlkle karşılaşmıyorum” sözleriyle ifade etmiştir. Kararsız kalan öğrenci bulunmamaktadır.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Yaklaşımlar

Tablo 3’de öğretmen adaylarının cinsiyete göre uygulama okullarında karşılaştıkları yaklaşımlar yer almaktadır.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Yaklaşımlara Yönelik Frekans Dağılımı

Yaklaşımlar	f		Yaklaşımlar	f	
	kız	erkek		kız	erkek
İlgisiz	3	5	Soğukluk	1	0
Sorumluluğu Paylaşmama	4	1	Önemsenmeme	1	0
Otorite Görülmeme	3	2	İletişimsizlik	1	0
4. ve 5. Sınıfların Saygısızlığı	2	1	Mesafelilik	0	1
Empatisizlik	2	0	Destek Görmeme	1	0
Olumsuz	2	0	Öğretmenler Tarafından Kabul Edilmeme	0	1
Ciddiyetsizlik	2	0	Güvensizlik	0	1
Yardım Görmeme	2	0	Sertlik	1	0
TOPLAM	kız	25			
	erkek	12			

Tablo 3’e bakıldığında; sorumluluğu paylaşmamayı bir kız öğrenci “Bizim gittiğimiz günlerde ders işlemiyorlar. Sınıfı bize bırakıp çıkıyorlar.” Ö15 sözleriyle ifade ederken, destek görememeyi diğer bir kız öğrenci “...Stajyerleri desteklemiyor ve teşvik etmiyor.” Ö7 sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 3’e bakıldığında; otorite görülmemeyi, bir kız öğrenci “...Bizi öğretmenleri kadar otorite görmüyorlar.” Ö11 şeklinde ifade ederken, sert yaklaşımlarla karşılaşan diğer bir kız öğrenci ise “...Stajyer öğretmenlere karşıda çok sert ve disiplinli...” Ö14 sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde; ilgisiz yaklaşımlarla karşılaşan bir kız öğrenci “Okul idarecisi ilgisiz. Bizi görünce görmemezlikten geliyor.” Ö2 sözleriyle ifade ederken, soğukluğu diğer bir kız öğrenci “Bize karşı sıcak değil...” Ö8 sözleriyle ifade etmiştir. Tablo 3’e göre ilgisiz yaklaşımlarla

karşılaşan bir erkek öğrenci "...Bizimle de ilgisi yok." Ö13 şeklinde ifade ederken, öğretmenler tarafından kabul edilmemeyi diğer bir erkek öğrenci ise "Bazı öğretmenler bizi kabul etmiyor. "Niye geldiniz?" diye soruyorlar." Ö16 sözleriyle ifade etmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, otorite görülmemeyi bir erkek öğrenci "...Bizi tam bir öğretmen görmüyorlar." Ö4 sözleriyle ifade ederken, güvensizlikle karşılaşan diğer bir erkek öğrenci " Bize ders anlatmamız için yeterli oranda fırsat verilmiyor. Öğretmenler bize bu konuda güvenmiyor..." Ö9 şeklinde ifade etmiştir. Tablo 3'e bakıldığında; sorumluluğu paylaşmamayı ise bir erkek öğrenci "...Her şeyi bize bırakıyor." Ö3 sözleriyle ifade ederken, 4. ve 5. sınıfların saygısızlığını diğer bir erkek öğrenci; "...4. ve 5. sınıflar "sen stajyersin dinlemek istemiyorum" diyebiliyorlar." Ö16 şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 4'de öğretmen adaylarının bölüme göre uygulama okullarında karşılaştıkları yaklaşımlar yer almaktadır.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Yaklaşımlara Yönelik Frekans Dağılımı

Yaklaşımlar	f		Yaklaşımlar	f	
	s	o		s	o
İlgisiz	4	4	Soğukluk	0	1
Sorumluluğu Paylaşmama	2	3	Önemsenmeme	1	0
Otorite Görülmemesi	3	2	İletişimsizlik	1	0
4. ve 5. Sınıfların Saygısızlığı	3	0	Mesafelilik	0	1
Empatisizlik	3	0	Destek Görmeme	0	1
Olumsuz	0	2	Öğretmenler Tarafından Kabul Edilmeme	1	0
Ciddiyetsizlik	2	0	Güvensizlik	1	0
Yardım Görmeme	4	4	Sertlik	1	0
TOPLAM	s	23			
	o	15			

s:sınıf öğretmenliği o:okul öncesi öğretmenliği

Tablo 4 incelendiğinde; ilgisiz yaklaşımlarla karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan bir öğrenci "Okul idarecisi her şeyi müfettişler için yapıyor. Geri kalan şeylerde ilgisiz. Diğer sorumluluklarını da yerine getirmiyor. Eğitime katkısı yok. Bize karşıda ilgisiz..." Ö15 sözleriyle ifade ederken, güvensizlikle karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan diğer bir

öğrenci ise “ Bize ders anlatmamız için yeterli oranda fırsat verilmiyor. Öğretmenler bize bu konuda güvenmiyor...” Ö9 şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 4’e göre; otorite görülmemeyi sınıf öğretmenliğinde okuyan bir öğrenci “...Bizi öğretmenleri gibi otorite görmüyorlar.” Ö11 şeklinde ifade ederken, sert yaklaşımla karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan diğer bir öğrenci “...Stajyer öğretmenlere karşıda çok sert ve disiplinli...” Ö14 sözleriyle ifade etmiştir. Tablo 4’e bakıldığında; 4. ve 5. sınıfların saygısızlığını sınıf öğretmenliğinde okuyan bir öğrenci “...4. ve 5. sınıflar bizim stajyer olduğumuzu bildikleri için sorun çıkarıyorlar.” Ö10 sözleriyle ifade ederken, öğretmenler tarafından kabul edilmemeyi sınıf öğretmenliğinde okuyan diğer bir öğrenci “Bazı öğretmenler bizi kabul etmiyor. “Niye geldiniz?” diye soruyorlar.” Ö16 sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde; ilgisiz yaklaşımlarla karşılaşan, okul öncesi öğretmenliğinde okuyan bir öğrenci “...Ama bazı öğrenciler bana karşı ilgisiz...” Ö4 şeklinde ifade ederken, destek görememeyi okul öncesi öğretmenliğinde okuyan diğer bir öğrenci “...Stajyerleri desteklemiyor ve teşvik etmiyor.” Ö7 sözleriyle ifade etmiştir. Tablo 4’e göre; sorumluluğu paylaşmamayı okul öncesi öğretmenliğinde okuyan bir öğrenci “Ben staja gittiğimde her şeyi üzerime yıkmaya çalışıyor...” Ö8 sözleriyle ifade ederken, mesafeli yaklaşımla karşılaşan okul öncesi öğretmenliğinde okuyan diğer bir öğrenci “Bize mesafeli davranıyor...” Ö3 sözleriyle ifade etmiştir. Tablo 4’e bakıldığında; otorite görülmemeyi ise okul öncesi öğretmenliğinde okuyan bir öğrenci “...Benim stajyer öğrenci olduğumu biliyorlar. Bu yüzden onlar için tam bir otorite değilim...” Ö8 sözleriyle ifade ederken, yardım görememeyi okul öncesi öğretmenliğinde okuyan diğer bir öğrenciyse “...Fazla yardımcı olmuyor...” Ö7 sözleriyle ifade etmiştir.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Güçlükler

Tablo 5’de öğretmen adaylarının cinsiyete göre uygulamalarda karşılaştıkları güçlükler yer almaktadır.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Güçlüklere Yönelik Frekans Dağılımı

Güçlükler	f		Yaklaşımlar	f	
	kız	erkek		kız	erkek
Ulaşım Zorluğu	3	1	Yemeklerin Azlığı	1	0
Materyal Eksikliği	1	2	Raporlaştıramama	0	1
Bayan Hocalarla Sorunlar	3	0	Belirli Bir Gün Ayarlanmayışı	1	0
Okul Fakülte Arasındaki Kopukluk	2	1	Gözlemle Sınırlandırılma	1	0
Fiziksel Koşulların Yetersizliği	2	0	Boş Dersleri Doldurma	1	0
Sınıf Yönetimi Güçlüğü	1	1	Okuldaki Disiplinsizlik	1	0
Fayda Görememe	1	0	Çoğunluğun Bayan Oluşu	0	1
Uygulamaya İmkan Verilmeme	2	1	Fakülte-Okul-Milli Eğitim Müdürlüğü Arasındaki Kopukluk	0	1
Etkinlik Dağarcığının Yetersizliği	1	0	Yoklama Sorunu	0	1
Velilerin Bilinçsizliği	1	0	Öğretmenlerin Haberdar Olmayışı	0	1
TOPLAM	kız	24			
	erkek	11			

Tablo 5'e göre; materyal eksikliğini erkek bir öğrenci "Okulda materyal eksikliği var..." Ö3 sözleriyle ifade ederken, çoğunluğun bayan oluşunu diğer bir erkek öğrenci ise "Okuldakilerin hepsi bayan, stajyerlerinde çoğu bayan 2 erkek stajyer var. Yalnız kalıyoruz." Ö4 sözleriyle ifade etmiştir. Tablo 5'e göre; ulaşım zorluğu güçlüğü ile karşılaşan bir erkek öğrenci "...Okulun yeri iyi değil, çok uzak..." Ö13 sözleriyle ifade ederken, raporlaştıramamayı diğer bir erkek öğrenci ise "...Yeterli oranda ders anlatamadığım için rapor yazmada zorlanıyorum." Ö9 sözleriyle belirtmiştir.

Tablo 5'e bakıldığında; okul-fakülte arasındaki kopukluk güçlüğü ile karşılaşan bir erkek öğrenci "Fakülte ile okul arasında kopukluk var..." Ö13 sözleriyle ifade ederken, öğretmenlerin haberdar olmayışı güçlüğü ile karşılaşan diğer bir erkek öğrenciyse "...Öğretmenlerin bizden haberleri yok..." Ö16 şeklinde belirtmiştir. Tablo 6 incelendiğinde; bayan hocalarla sorunları bir kız öğrenci "...Oradaki bayan hocalar bize karşı soğuk..." Ö12

sözleriyle ifade ederken, gözlemlerle sınırlandırılmayı diğer bir kız "...sadece okul ortamını görüyor ve gözlem yapıyoruz..." Ö14 sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 5'e göre; uygulamaya imkân verilmemeyi bir kız öğrenci "...bizim ders anlatmamızı istemeyen hocalar oluyor. O derste başka faaliyet yapıyorlar, ders anlatamıyoruz." Ö10 sözleriyle ifade ederken, yemeklerin azlığını diğer bir kız "...yemekler az ve yetersiz geliyor, öğrenciler doymuyor..." Ö5 sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 5'e bakıldığında; ulaşım zorluğu güçlüğü ile karşılaşan bir kız öğrenci "Okul uzak olduğu için gidip-gelmekte zorluk yaşıyoruz..." Ö11 sözleriyle ifade ederken, etkinlik dağarcığının yetersizliğini diğer bir kız "...Oyun ve etkinlik dağarcığımız az olduğu için sorun yaşıyoruz." Ö2 şeklinde belirtmiştir.

Tablo 6'da öğretmen adaylarının bölüme göre uygulamalarda karşılaştıkları güçlükler yer almaktadır.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Bölümlerine Göre Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Güçlüklerle Yönelik Frekans Dağılımı

Güçlükler	f		Güçlükler	f	
	s	o		s	o
Ulaşım Zorluğu	3	1	Yemeklerin Azlığı	0	1
Materyal Eksikliği	1	2	Raporlaştıramama	1	0
Bayan Hocalarla Sorunlar	3	0	Belirli Bir Gün Ayarlanmayışı	1	0
Okul Fakülte Arasındaki Kopukluk	3	0	Gözlemlerle Sınırlandırılma	1	0
Fiziksel Koşulların Yetersizliği	3	0	Boş Dersleri Doldurma	1	0
Sınıf Yönetimi Güçlüğü	0	2	Okuldaki Disiplinsizlik	1	0
Fayda Görememe	1	1	Çoğunluğun Bayan Oluşu	0	1
Uygulamaya İmkân Verilmeme	2	0	Fakülte-Okul-Milli Eğitim Müdürlüğü Arasındaki Kopukluk	1	0
Etkinlik Dağarcığının Yetersizliği	0	1	Yoklama Sorunu	1	0
Velilerin Bilinçsizliği	0	1	Öğretmenlerin Haberdar Olmayışı	1	0
TOPLAM	s	24			
	o	11			

s:sınıf öğretmenliği o:okul öncesi öğretmenliği

Tablo 6 incelendiğinde; ulaşım zorluğu güçlüğüyle karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan bir öğrenci “Okul şehir dışında...” Ö12 sözleriyle ifade ederken, öğretmenlerin haberdar olmayışı güçlüğü ile karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö16 ise; “...Öğretmenlerin bizden haberleri yok...” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 6’da; bayan hocalarla sorunlar güçlüğü ile karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö11; “...Bayan hocaların bizi kışkırdıklarını düşünüyorum. Bu yüzden problem çıkarıyorlar.” şeklinde ifade ederken, yoklama sorunu ile karşılaşan sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö16 ise; “...Okulda yoklama yönünden bir disiplinsizlik var. Gidip gitmememizle ilgilenilmiyor.” sözleriyle belirtmiştir. Tablo 6’ya göre; uygulamaya imkân verilmemeyi sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö14 “...Uygulama yapamıyoruz...” sözleriyle ifade ederken, materyal eksikliğini sınıf öğretmenliğinde okuyan Ö13 ise; “...Materyal eksikliği var...” şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 6’ya bakıldığında; materyal eksikliğini okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö6; “Okul yeni olduğu için materyal sıkıntısı yaşıyor...” sözleriyle ifade ederken; sınıf yönetim güçlüğünü okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö1 ise; “Öğretmen sınıfı bize bırakıp gittiğinde ne yapacağımızı tam olarak bilememek, çocukların sorunlarına ne tür çözüm bulacağımızı bilememek.” sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 6’ya göre; etkinlik seçiminde kısıtlanmayı okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö3 “...Etkinlik seçerken bu yüzden zorlanıyoruz. Her etkinliği seçemiyoruz.” şeklinde ifade ederken, etkinlik dağılımının yetersizliğini okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö2 ise; “...Oyun ve etkinlik dağılımımız az olduğu için sorun yaşıyoruz.” sözleriyle ifade etmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde; çoğunluğun bayan oluşunu okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö4 “Okuldakilerin hepsi bayan, stajyerlerinde çoğu bayan 2 erkek stajyer var. Yalnız kalıyoruz.” sözleriyle ifade ederken, velilerin bilinçsizliğini okul öncesi öğretmenliğinde okuyan Ö5 ise; “...Veliler bilinçsiz, öğretmen ve bizler bu konuda sorun yaşıyoruz.” şeklinde belirtmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma da öğretmen adaylarına uygulama okullarındaki idarecilerin, uygulama öğretmenlerinin, öğrencilerinin onlara karşı yaklaşımları ve karşılaştıkları diğer güçlükler incelenmiştir. Araştırma

sonucunda; kız öğretmen adaylarının (f:25), erkek öğretmen adaylarına (f:12) göre uygulama okullarındaki idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından daha fazla olumsuz yaklaşımlarla karşılaştıkları ortaya çıkmıştır.

Kız öğrencilerin en çok karşılaştıkları olumsuz yaklaşımlar; sorumluluğu paylaşmama, otorite görülme ve ilgisizliktir. Sorumluluğu paylaşmamayı dört kız öğrenci (Ö5, Ö8, Ö11, Ö15) dile getirmiştir. Uygulama öğretmenleri stajyer öğretmenlerin gittiği günlerde sınıfın sorumluluğunu onlara bırakıp gitmişlerdir. Otorite görülmemeyi üç kız öğrenci (Ö8, Ö11, Ö14) dile getirmiştir. Uygulama okullarındaki öğrenciler aday öğretmenlerin stajyer olduklarını bildikleri için onları otorite görmemişlerdir. İlgisiz yaklaşımları üç kız öğrenci (Ö1, Ö2, Ö15) dile getirmiştir. Bu öğrenciler uygulama okullarındaki idareciler tarafından ilgisiz yaklaşımlarla karşılaşmışlardır. Kız öğrencilerin en az karşılaştıkları olumsuz yaklaşımlar; destek görememe, sert, soğukluktur. Destek görememeyi bir kız öğrenci (Ö7) dile getirmiştir. Bu öğrenci uygulama okulundaki idareci tarafından destek görmemiştir. Sert yaklaşımı bir kız öğrenci (Ö14) dile getirmiştir. Bu öğrenci uygulama okulundaki idareci tarafından sert yaklaşımla karşılaşmıştır. Soğukluğu bir kız öğrenci (Ö8) dile getirmiştir.

Erkekler ise ilgisiz yaklaşımlarla kızlardan daha fazla karşılaşmışlardır. İlgisiz yaklaşımları beş erkek öğrenci dile getirmiştir. Ö3, Ö9, uygulama öğretmenleri tarafından, Ö4, öğrenciler tarafından, Ö13, Ö16 ise idareciler tarafından ilgisiz yaklaşımlarla karşılaşmışlardır. Güvensizliği bir erkek öğrenci (Ö9) dile getirmiştir. Uygulama öğretmenlerinin ders anlatma konusunda öğretmen adayına güvenmemesi güçlüğe neden olmuştur.

Kız ve erkek öğretmen adayları uygulama okullarında ve uygulama sürecinde çeşitli güçlüklerle karşılaşmışlardır. Kız öğretmen adaylarının (24), erkek öğretmen adaylarına (12) göre uygulama sürecinde ve uygulama okullarında daha fazla güçlüklerle karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Kız öğrencilerin en çok karşılaştıkları güçlükler; ulaşım zorluğu, bayan hocalarla sorunlar ve uygulamaya imkân verilmemesidir. Ulaşım zorluğu güçlüğünü üç kız öğrenci (Ö5, Ö11, Ö12) dile getirmiştir. Bu öğretmen adayları, uygulama okulları şehir dışında olduğu için ulaşımda güçlük yaşamışlardır. Bayan hocalarla sorunları üç kız öğrenci (Ö10, Ö11, Ö12) dile getirmiştir. Uygulama okullarındaki bayan hocaların sorun çıkarmaları bu öğretmenlerin güçlük yaşamalarına neden olmuştur. Uygulamaya imkân verilmemesi iki kız öğrenci (Ö10, Ö14) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama okullarında öğretmen adaylarının yeterince uygulama yapmalarına fırsat verilmemesi güçlüklerle karşılaşmalarına neden olmuştur. Kız öğrencilerin en az

karşılaştıkları güçlüklerin üçü; gözlemlenme, yemeklerin azlığı ve etkinlik dağarcığının yetersizliğidir. Gözlemlenmeyi bir kız öğrenci(Ö14) dile getirmiştir. Uygulama okulunda uygulamanın gözlemlenme sınırlandırılması güçlüğe neden olmuştur. Yemeklerin azlığını bir kız öğrenci (Ö5) dile getirmiştir. Uygulama anaokulunda öğrenciler için çıkan yemeklerin azlığı güçlüğe neden olmuştur. Etkinlik dağarcığının yetersizliğini bir kız öğrenci (Ö2) dile getirmiştir.

Erkek öğrencilerin en çok karşılaştıkları güçlük ise materyal eksikliğidir. Materyal eksikliğini iki erkek öğrenci (Ö3, Ö13) dile getirmiştir. Uygulama okullarındaki materyal eksikliği öğretmen adaylarının güçlük yaşamasına neden olmuştur. Çoğunluğun bayan oluşu bir erkek öğrenci (Ö4) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama anaokulundaki öğretmenlerin, personelin ve stajyer öğretmenlerin çoğunluğunun bayan oluşu güçlük yaşanmasına neden olmuştur. Öğretmenlerin haberdar olmayışı bir erkek öğrenci (Ö16) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama okulundaki öğretmenlerin stajyer öğretmenlerden haberdar olmayışı güçlük yaşanmasına neden olmuştur.

Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliğinde öğretmen adayları uygulama okullarında idareci, uygulama öğretmeni ve öğrencilerden olumsuz yaklaşımlarla karşılaşmışlardır. Sınıf öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları (f:23), okul öncesi öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarına (f:15) göre uygulama okullarındaki idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından daha fazla olumsuz yaklaşımlarla karşılaştıkları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının en çok karşılaştıkları olumsuz yaklaşımların üçü; ilgisiz, otorite görülme, 4. ve 5. sınıfların saygısızlığıdır. İlgisiz yaklaşımlar dört sınıf öğretmeni adayı (Ö9, Ö13, Ö15, Ö16) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama okullarındaki idareciler ve öğretmenlerden ilgisiz yaklaşımlarla karşılaşmıştır. Otorite görülme üç sınıf öğretmeni adayı (Ö9, Ö11, Ö14) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama okullarındaki öğrenciler aday öğretmenlerin stajyer olduklarını bildikleri için onları otorite görmemişlerdir. 4.ve 5. sınıfların saygısızlığını üç sınıf öğretmeni adayı (Ö10, Ö11, Ö16) dile getirmiştir. 4. ve 5. sınıfların öğretmen adaylarını otorite görmemelerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının ikisi (Ö14, Ö15) öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama kısmından fayda göremediklerini belirtmişlerdir. Uygulama okullarında deneyim kazanma anlamında fazla uygulama yapamamaları güçlüğe neden olmuştur.

Sınıf öğretmeni adaylarının en az karşılaştıkları olumsuz yaklaşımların üçü; öğretmen tarafından kabul edilmeme, güvensizlik, önemsenmemedir. Öğretmen tarafından kabul edilmeme bir sınıf öğretmeni adayı (Ö16) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama öğretmenleri öğretmen

adaylarının staj yanlarında yapmasını kabul etmemektedir. Güvensizliği bir sınıf öğretmeni adayı (Ö9) dile getirmiştir. Uygulama öğretmeni stajyere ders anlatma konusunda güvenmemektedir. Önemsenmemeyi bir sınıf öğretmeni adayı (Ö11) dile getirmiştir. Aday öğretmen uygulama okulundaki idareci tarafından önemsenmemiştir.

Okul öncesi öğretmenliği adaylarının en çok karşılaştığı olumsuz yaklaşımların ikisi; ilgisizlik ve sorumluluğu paylaşmamadır. İlgisizlik dört öğretmen adayı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama okulundaki öğretmenler ve idareciler tarafından ilgisiz yaklaşımlarla karşılaşmışlardır. Sorumluluğu paylaşmamayı üç öğretmen adayı (Ö3, Ö5, Ö8) dile getirmiştir. Uygulama öğretmenlerinin sınıfın sorumluluğunu stajyere bırakıp gitmesinden kaynaklanmaktadır.

Okul öncesi öğretmenliği adaylarının en az karşılaştıkları olumsuz yaklaşımların ikisi; mesafeli ve destek görememedir. Mesafeli yaklaşım bir öğretmen adayı (Ö3) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama öğretmenin stajyere mesafeli davranmasından kaynaklanmaktadır. Destek görememe bir öğretmen adayı (Ö7) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama okulundaki idarecinin stajyeri desteklememesinden kaynaklanmaktadır.

Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları uygulama okullarında ve uygulama sürecinde çeşitli güçlüklerle karşılaşmışlardır. Sınıf öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının (f:24), okul öncesi öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarına (f:11) göre uygulama okullarında ve süreçte daha fazla güçlükle karşılaştıkları ortaya çıkmıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının en çok karşılaştıkları güçlükler; ulaşım zorluğu, bayan hocalarla sorunlar ve uygulamaya imkân verilmemesidir. Ulaşım zorluğu güçlüğünü üç öğretmen adayı (Ö11, Ö12, Ö13) dile getirmiştir. Bu aday öğretmen adayları, uygulama okulları şehir dışında olduğu için ulaşımda güçlük yaşamışlardır. Bayan hocalarla sorunları üç öğretmen adayı (Ö10, Ö11, Ö12) dile getirmiştir. Uygulama okullarındaki bayan hocaların sorun çıkarmaları bu öğretmenlerin güçlük yaşamalarına neden olmuştur. Uygulamaya imkân verilmemesi üç öğretmen adayı (Ö9, Ö10, Ö14) tarafından dile getirilmiştir. Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarının yeterince uygulama yapmalarına fırsat vermemeleri güçlükle karşılaşmalarına neden olmuştur.

Sınıf öğretmeni adaylarının en az karşılaştıkları güçlüklerin üçü; gözlemlenme sınırlandırılma, öğretmenlerin haberdar olmayışı ve yoklama sorunudur. Gözlemlenme sınırlandırılmayı bir öğretmen adayı (Ö14) dile getirmiştir. Uygulama okulunda uygulamanın gözlemlenme sınırlandırılması

güçlüğe neden olmuştur. Yoklama sorununu bir öğretmen adayı (Ö16) dile getirmiştir. Uygulama okulunda stajyer öğretmenlerin yoklamalarının alınmayışı güçlüğe neden olmuştur. Öğretmenlerin haberdar olmayışını bir öğretmen adayı (Ö16) dile getirmiştir. Uygulama öğretmenlerin stajyer öğretmenlerden haberdar olmayışı güçlük yaşanmasına neden olmuştur.

Okul öncesi öğretmeni adaylarının en çok karşılaştıkları güçlük ise materyal eksikliğidir ve etkinlik seçiminde kısıtlanmadır. Materyal eksikliğini iki öğretmen adayı (Ö3, Ö6) dile getirmiştir. Uygulama anaokullarındaki materyal eksikliği öğretmen adaylarının güçlük yaşamasına neden olmuştur. Etkinlik seçiminde kısıtlanmayı iki öğretmen adayı (Ö3, Ö5) dile getirmiştir. Uygulama anaokullarındaki materyal eksiklikleri her etkinliği seçmemeye neden olmakta bu da etkinlik seçiminde kısıtlanma güçlüğüne neden olmaktadır. Nitekim Saracho (2004)'nında belirttiği gibi öğretmenin kılavuzluğu ve çocukla etkili iletişimi oluşturulabilirse, öğrenilecek olanlar drama ve benzeri etkinliklerle desteklenebilirse, çocuğun ilköğretime bilişsel, duyuşsal ve fiziksel açıdan en uygun şekilde hazırlanması da sağlanabilir.

Okul öncesi öğretmenliği adaylarının en az karşılaştıkları güçlükler ikisi ise; çoğunluğun bayan oluşu ve etkinlik dağılımının yetersizliğidir. Çoğunluğun bayan oluşunu bir öğretmen adayı (Ö4) ifade etmiştir. Uygulama anaokulunda bayanların çoğunluğu oluşturması uygulama sürecinde güçlüğe neden olmuştur. Etkinlik dağılımının yetersizliğini bir öğretmen adayı (Ö2) ifade etmiştir. Etkinlik dağılımının yetersizliği uygulamalar esnasında öğretmen adayı için güçlüğe neden olmuştur.

Araştırmayı destekleyecek nitelikte, Gök ve Sılay (2004), yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının %31,7'si uygulama kapsamında fakülte-okul işbirliğinin sağlıklı bir şekilde yürümediği görüşünde birleşmektedir. İlgili araştırmada öğretmenler adaylarının üçü yeterince uygulama yapamadıkları üzerinde görüş birliği sağlarken, Gök ve Sılay (2004), yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının, %49,2'si uygulama okulunda yeterince derse girmesi sağlanmaktadır, sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada kızların erkeklere göre daha çok olumsuz yaklaşım ve güçlükle karşılaştığı, sınıf öğretmenliği bölümündeki öğretmen adaylarının ise okul öncesi öğretmenliği bölümündeki öğretmen adaylarına göre daha çok olumsuz yaklaşım ve güçlükle karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Gök ve Sılay (2004), yaptıkları çalışma sonucunda cinsiyet ve bölümler arasında anlamlı bir fark olmadığını görmüştür.

Araştırma da uygulama okullarındaki öğrencilerin öğretmen adaylarını otorite olarak görmedikleri konusunda beş öğretmen adayı görüş

birliğinde bulunurken, benzer şekilde Tuğluk (2007) yaptığı çalışmada öğretmenlik uygulamasında okuldaki öğrencilerin öğretmen adaylarını öğretmen olarak benimsemeleri ile ilgili olarak, öğrencilerin % 54’u “evet”, % 21’i “hayır” ve % 26’sı “kısmen” cevabını vermişlerdir.

Araştırma da öğretmen adaylarının dördü uygulama okullarına giderken ulaşım güçlüğü çektikleri konusunda görüş birliği sağlarken, Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt (2007)’da, yaptıkları çalışmada araştırmayı destekleyecek nitelikte öğretmen adaylarının yarısından fazlası uygulama okullarının fakültelere uzak olduğunu konusunda görüş birliğinde olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bu doğrultuda öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar göz önünde bulundurularak şu öneriler getirilebilir;

1-Öğretmen adaylarının mesleki anlamda deneyim kazandıkları ve görüş edindikleri öğretmenlik uygulaması dersi bağlamında uygulama okullarında gerçekleşen dersin uygulama kısmında idarecilerle, uygulama öğretmenleriyle ve öğrencilerle öğretmen adaylarına daha olumlu yaklaşımları konusunda konuşulmalıdır.

2-Öğretmen adaylarının karşılaştıkları güçlüklerin tekrarlanmaması için gerekli önlemler alınmalıdır.

3-Bu tür olumsuz yaklaşımların ve güçlüklerin ortadan kalkması için okul-fakülte arasındaki koordinasyonun çok iyi sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, A. 2008. *Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi*. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aydın R., Şahin H. ve Topal T. 2008. Türkiye’de ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştirmede nitelik arayışları. *TSA*, 12(2), 119-142.
- Akgün, Ö.E., Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Demirel, F. ve Karadeniz, Ş. 2009. *Bilimsel araştırma yöntemleri* (3.baskı). Büyüköztürk, Ş. (Eds.) Nitel Araştırmalar (s.249-283). Ankara: PegemA Yayınları.
- Baştürk, S. 2007. *Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersiyle ilgili deneyimleri*. 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Eğitim Fakültesi, Tokat.

- Bulut, S. ve Demircioğlu, H. 2000. Kimya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması deneyimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 194-200.
- Boz, N. ve Boz, Y. 2006. Do prospective teachers get enough experience in school placements? *Journal of Education for Teaching*, 32(4), 353–368.
- Çetintaş, B. ve Genç, A. 2005. Almanca öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüş ve deneyimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 75-84.
- Dursun, Ö.Ö. ve Kuzu, A. 2008. Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 25, 159-178.
- Eraslan, A. 2009. İlköğretim matematik öğretmen adaylarının ‘Öğretmenlik Uygulaması’ üzerine görüşleri. *Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3(1), 207-221.
- Genç, A., Sarıçam, C. ve Bakır, N. 2001. Alman dili eğitimi anabilim dallarında okul deneyimi I dersinin uygulanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 41-51.
- Güzel, H. ve Cerit, N. 2006. *Tezsiz yüksek lisans alan öğretmenliği öğrencilerinin okul deneyimi etkinliklerinin karşılaştırılması. VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*. Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Güzel, H. ve Oral, I. 2006. *S.U. Eğitim fakültesi OFMAE bolumu öğrencilerinin okul deneyimi üzerine bir araştırma. VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*. Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Gök, T. ve Silay, İ. 2004. *Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Malatya.
- Gilroy, D. P. 1992. The political rape of initial teacher education in England and Wales: a JET rebuttal. *Journal of Education for Teaching*, 18(1), 5–22.
- Glatter, R., Castle, F., Cooper, D., Evans, J. ve Woods, P. 2005. What’s new? Identifying innovation arising from school collaboration

initiatives. *Educational Management, Administration and Leadership*, 33(4), 381-399.

Köroğlu, H., Başer, N. ve Güneş, Y. 2000. Okullarda uygulama çalışmalarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 85-95.

Miles, B. Matthew and Huberman, M. A. 1994. *Qualitative data analysis*. London: Sage Publication.

Severcan, S. 2007. *Okul öncesi öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Saracho, O 2004. Supporting literacy-related play: roles for teachers of young children. *Early Childhood Education Journal*, 31(3), 201-205.

Şimşek, H. ve Yıldırım, A 2005. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma (5.baskı). Nitel Veri Analizi 221-251. Ankara: Seçkin Yayınları.

Tuğluk, M. N. 2007. *Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları problemlerin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Pitfielda, M. and Morrison 2009. Teachers' experiences of mentoring on a flexible initial teacher education programme: implications for partnership development. *Journal of Education for Teaching*, 35(1), 19-32.